

30/к-9, 20/198
26.08.1998

ВЪРХОВЕН АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

ИЗХ. № 121/26.08.98г.

ДО

**КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Вн. в.м.а.м.с.т. и
Г.а. А.у.б.а.д.у.н.с.т.
и Д.е.л.о. № 20 / 98

7.09.98

СТАНОВИЩЕ

от ВЪРХОВНИЯ АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

по к.д. N 20 от 1998 година

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 18 юни 1998 г. по к.д. N 20 от 1998 г. Върховният административен съд е конституиран като заинтересована страна по делото, образувано по искане на 57 народни представители от 38-ото Народно събрание за установяване на противоконституционност и за несъответстващ с общопризнати норми на международното право и с международните договори, по които Република България е страна, на чл. 17, ал. 5 от ЗУКТС.

Становището на Върховния административен съд по съществото на делото е следното:

Гражданите на Република България имат право на труд - чл. 48, ал. 1 от Конституцията. Задължение на държавата е да създава условия за осъществяването на това право. Съгласно чл. 16 от Конституцията трудът се гарантира и защитава от закона. Гарантирането и защитата на труда от закона означава осигуряването на условия и предпоставки за изпълнение на задълженията и осъществяването на правата, произтичащи от полагането на труда, както и за отстраняване на неправомерни посегателства и възстановяване на причинени вреди.

Чрез правото на стачка се гарантира и защитава правото на труд. То е признато за основно право на работниците и служителите с чл. 50 от Конституцията и е регламентирано със ЗУКТС в съответствие с нормите на международното право и международните договори, по които Република България е страна.

Като основно право на гражданите правото на стачка е неотменимо съгласно чл. 57 от Конституцията. Ограничаването му може да става само със закон и единствено в случаите по чл. 57, ал. 2 от Конституцията, съгласно която не се допуска злоупотреба с права, както и тяхното упражняване, АКО ТЕ НАКЪРНЯВАТ ПРАВА ИЛИ ЗАКОННИ ИНТЕРЕСИ НА ДРУГИ. В този смисъл е и Решение N 14 от 24 септември 1996 г. по к.д. N 15 от 1996 г. на Конституционния съд.

Съгласно чл. 50, ал. 2 от Конституцията правото на стачка се осъществява при условия и по ред, определени със закон. Този закон е ЗУКТС, който гарантира осъществяването на правото на стачка.

Безспорно стачката възпрепятства нормалното протичане на дейността на предприятията и съответно оказва влияние и нанася смущения и в нормалното протичане на обществения живот в съответното населено място или в национален мащаб и може да засегне права и законни интереси на широк кръг от граждани, като потребители на стоки и услуги на предприятията, където се провежда стачката, а не само на нестачкуващите работници или служители и на работодателите. Налице е засегнат обществен интерес.

Именно във връзка с този обществен интерес ЗУКТС предвижда задължително участие на прокурор и специални разпоредби относно родовата подсъдност на исковете, които са изключени от общата подсъдност на районните съдилища по чл. 79 от ГПК и са подсъдни на окръжните съдилища.

Характерът на правния спор за установяване на незаконността на стачката изисква тези спорове да се разрешават БЪРЗО, за да се внесе яснота в отношенията на страните, както и за да се предотвратят неблагоприятните икономически и социални последици от стачката.

ЗУКТС като специален закон спрямо общия - ГПК, предвижда тези спорове да се разглеждат в 7-дневен срок и решението да се постанови в 3-дневен срок.

Окончателният характер на съдебното решение по чл. 17, ал. 3 от ЗУКТС означава, че то не подлежи на обжалване и влиза в сила в момента на неговото обявяване. Това законодателно решение се отклонява от общия принцип на двуинстанционното съдебно производство, а с изменението на ГПК - от триинстанционното, но това отклонение е допустимо.

Правото на стачка е гарантирано от ЗУКТС. То подлежи и на съдебен контрол относно законосъобразното му упражняване. Не се касае до ограничаване на самото право на стачка, а до ограничаване на инстанционния съдебен контрол относно незаконосъобразността на провеждането ѝ с оглед необходимостта от бързина във връзка със специфичността на производството и засягането на обществени интереси.

Няма конституционно изискване за задължителност на триинстанционното съдебно производство. Разпоредбата на чл. 50, пр. 2 от Конституцията изрично предвижда, че правото на стачка се осъществява при условията и по реда, определени със закон. Този закон е специален и разпоредбите му могат да се различават от общите. Преценката е на законодателя и тя е по целесъобразност. Няма пречка да бъде установен друг ред от законодателя, но и определеният с чл. 17, ал. 5 от ЗУКТС не е противоконституционен. Този текст не е единственият случай, при който законодателно е уреден процесуален ред, различен от общите разпоредби на ГПК. Обсъжданият текст не противоречи и на общопризнатите норми на международното право и на международните договори, по които Република България е страна.

Съгласно чл. 8, т. 1, б. „д“ от Международния пакт за икономическите, социалните и културните права държавите - страни по него, се задължават да осигурят правото на стачка, **УПРАЖНЯВАНО СЪГЛАСНО ЗАКОНИТЕ НА ВСЯКА СТРАНА.**

Този акт, както и Конвенцията за защита на правата на човека, съдържа разпоредби, които предвиждат възможност за изключение от

основния принцип за неограничаване упражняването на гарантираните с тях основни права: „С ИЗКЛЮЧЕНИЕ НА ТЕЗИ, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната или обществената сигурност или обществения ред, или за защита на правата и свободите на другите“.

Разпоредбите на чл. 7, 8 и 10 от Всеобщата декларация за правата на човека гарантират на всички хора равни права пред закона и на еднаква закрила от него; право на ефективно възстановяване на правата си от компетентни национални юрисдикции за действия, нарушаващи неговите основни права, признати му от Конституцията и от закона; право при пълно равенство и справедливо и публично разглеждане на неговото дело от независим и безпристрастен съд за установяване на неговите права и задължения.

Разпоредбата на чл. 17, ал. 1 от ЗУКТС не нарушава принципа за равенство и еднаква закрила на гражданите. Принципът за равноправието пред закона би бил нарушен, само ако същият съдържа норми, установяващи привилегии за определени групи правни субекти. Необжалваемостта на решението на ОС е относимо към всички. Разглеждането на делата е публично и **ОКРЪЖНИТЕ СЪДИЛИЩА** са независими правораздавателни органи, представляващи компетентна национална юрисдикция, произнасяща се за законността на упражняване на основното право на стачка (чл. 119, ал. 1 от Конституцията).

Не е налице противоречие и с чл. 124 от Основния закон, съгласно който текст ВКС осъществява върховен съдебен надзор за точното и еднакво прилагане на законите от всички съдилища.

Този надзор не се осъществява само чрез произнасяне по касационни дела. Съгласно чл. 81, ал. 1 от ЗСВ ВКС е касационна инстанция за определените от закона съдебни актове. Надзорът за точното и еднакво прилагане на законите от всички съдилища се упражнява и чрез произнасяне по тълкувателни решения по приложението на закона при неправилна и противоречива съдебна практика, а също и при вземане на решение за сезиране на КС при констатиране, че нормативен акт противоречи на Конституцията и др.

По изложените съображения Върховният административен съд изразява становище за неоснователност, респективно за оставяне без уважение на искането за обявяване на противоконституционността и за несъответствието с общопризнатите норми на международното право и международните договори, по които Република България е страна, на чл. 17, ал. 5 от ЗУКТС.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

